

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Пелагия Михайлова Терзийска, ЮЗУ „Неофит Рилски“
за дисертационен труд на тема на тема: **„Холистичен подход към развитието на умения за учене на ученици със специални образователни потребности ”**, за получаване на образователната и научна степен „доктор” в
Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Автор: **Мария Николаос Кириакопулу**

Научни ръководител: **Проф. д-р Цанка Златева Попзлатева**

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РД-38-659/15.12.2023 на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, както и на решение на научното жури по процедурата.

Общо представяне на процедурата и докторанта

Мария Кириакопулу е редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика) с обучение на английски език в катедра „Специална педагогика“, Факултет по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“.

Процедурата и представеният комплект от документи е съобразен със ЗРАС и Правилника за развитие на академичния състав на Софийския университет.

Образованието, което получава Мария Кириакопулу я мотивират да продължи обучението си в Докторска програма „Специална педагогика“ на СУ „Климент Охридски“ и да реализира изследователска дейност по отношение на развитието на умения за учене на ученици със специални образователни потребности.

Актуалност на тематиката

Търсенето на адекватни, на възможно най-пълно съответстващи на особеностите в развитието на децата със специални образователни потребности, подходи на обучение е съществен за днешния ден проблем. В този контекст холистичният подход има своето значимо място в процеса на преподаване и учене на деца със СОП. Той има разнообразни функции и предоставя достатъчно възможности за развитие на тяхното умения за учене. Затова дисертационният труд на Мария Кириакопулу е необходимо и представляващо интерес изследване по отношение на обогатяване на педагогическата теория и практика.

На базата на проучени литературни източници и запознаване с резултати от съвременни изследвания в областта на обучението на деца със СОП докторант Кириакопулу насочва вниманието към необходимостта от търсене на възможности за внасяне на промяна в тяхното обучение, тъй като те често срещат трудности при усвояването на умения за учене. Поставя акцент върху необходимостта от по-добра диференциация на професионалните роли на специалния педагог в началното и в средното училище, поради различната специфика на затрудненията и начините за справяне с тях в различните възрастови групи.

Представяне на труда и оценка на съдържанието

Представеният за рецензиране дисертационен труд съдържа общо 230 страници, от които *196 основен текст* структуриран в увод, 3 глави и заключение. На 25 страници е посочена литературата, включително и онлайн източници, представящи заглавия на гръцки (167), английски (201) и български език (3),. Приложението е разположено на 9 страници.

В дисертационния труд са включени 33 таблици и 18 фигури.

В увода се посочва актуалността на избраната тема и подчертава значимостта на холистичния подход за училищно представяне на учениците

със специални образователни потребности и възможно най-доброто им вписване в структурите на масовото образование.

Литературният обзор по изследваната проблематика е направен в *първа глава* на дисертацията. В нея е представена концепция за холистичен подход - производ и конструктивистки модел. Акцент се поставя върху ключови позиции в концепцията, имащи значимо влияние върху детско-юношеското развитие, образованието, диагностика и терапевтичните стратегии. В парадигмата на конструктивистките теории и приобщаващото образование са разгледани въпросите за специфичните прояви на специалните образователни потребности (СОП) в периода на юношеството. Вниманието се насочва към отражението на политиките и специалните обстоятелства върху текущите реформи за утвърждаване на приобщаващото образование, както и важността на семейната среда върху развитието и ученето на подрастващите. Подчертава се ключовата роля в управлението на образователните потребности на децата и потребностите на техните семейства на специалния педагог, включително необходимостта от изграждането на култура за съвместно преподаване и учене, като важен път за изграждане на професионална готовност на специалния педагог.

Във втора глава е представена методологията на изследване. Формулирани са целта на емпиричното изследване, основните изследователски въпроси, инструментариума на изследване - стандартизиран въпросник за специалните педагози, обхващащ разнообразните взаимодействия, които възникват в различните аспекти на холистичната парадигма в приобщаваща среда. Представена е ясно основната изследователска теза.

Конкретизиран е контингентът на проведеното през академичната 2022-2023 година изследване - 100 учители по специално образование от

различни префектури на Гърция, които оценяват общо 200 ученика със СОП от средния курс на масовите училища. При определяне на целевата група за събиране на информация за образователните условия и процеси се взема предвид опита и позицията на специалните педагози в съвременните образователни условия.

Емпиричното изследване е насочено към проучване на съществени характеристики на взаимодействията между основните участници в образователен процес, към прилагане на холистичния подход към ученици със СОП в масовите средни училища.

В трета глава е направен анализа на получените резултати. Те са представени в контекста на емоционално-поведенческия профил на юношите със СОП, техните постижения в масовото училище, характеристиките на семейната, на училищната и социалната им среда, диференцираното влияние на вътрешни фактори и специфични социално-педагогически фактори върху поведението и ученето.

Направените анализи и констатации насочват докторант Кириакопулу към формулирането на препоръки за образователните практики.

Преценка на публикациите:

Публикациите са 4 на брой и са по темата на дисертационния труд.

Автореферат

Авторефератът представя по обобщен начин дисертационния труд. Достатъчно информативно е представено съдържанието по отделните глави. Открити са обобщените изводи, препоръки и приноси на автора.

Приноси:

Приемам посочените от докторант Мария Кириакопулу приноси, които тя формулира в 3 групи: приноси с теоретичен характер; приноси с методологичен характер и научно-приложни приноси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд, разработен от докторант Мария Кириакопулу, отговаря на изискванията, които се предявяват към разработки за придобиването на образователната и научна степен „доктор”.

На основата на очертаните достойнства на труда, на демонстрираното умение за научно изследване и приносите на автора, давам положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” Мария Кириакопулу в област на висше образование: 1.Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Специална педагогика“

Изготвил становището:

3.02.2024 г.

Проф. д-р Пелагия Терзийска